

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Dziergawka

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie **Z. K. (K.)**

skazanego za czyn z art. 207 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej,

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

w dniu 17 października 2024 r.,

kasacji wniesionej przez obrońców skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z 28 czerwca 2023 r., sygn. IV Ka 694/23

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie

z 12 grudnia 2022 r., sygn. II K 1667/20/K

na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 29 § 1 k.p.k. uchyla
zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w
Krakowie do ponownego rozpoznania.

[J.J.]

Antoni Bojańczyk

Małgorzata Bednarek

Anna Dziergawka

UZASADNIENIE

Z. K. został oskarżony o czyny określone w art. 207 § 1 k.k. i w art. 35 ust. 1 a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt. Wyrokiem Sądu Rejonowego dla Krakowa- Krowodrzy w Krakowie II Wydział Kamy z 22 grudnia 2022 roku, sygn. akt II K 1667/20/K, oskarżony Z. K. został uznany za winnym występku określonego w art. 207 § 2 w zw. z § 1 k.k. i art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 207 § 2 k.k. została wymierzona mu kara 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Nadto został uznany winnym czynu określonego w art. art. 35 ust. 1 a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt i za ten czyn sąd I instancji wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd ten nadto orzekł wobec Z. K. środki karne w postaci zakazu kontaktowania i zbliżania się do pokrzywdzonych, nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonymi na okres 10 lat w terminie 3 dni od uprawomocnienia się wyroku, a także orzekł nawiązki na rzecz Krakowskiego Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami oraz na rzecz pokrzywdzonych. W pkt. 9 wyroku sąd I instancji w miejsce jednostkowych kar pozbawienia wolności orzekł wobec oskarżonego karę łączną 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Następnie Sąd Okręgowy w Krakowie, w składzie jednoosobowym, w wyniku apelacji obrońcy i oskarżonego, zmienił zaskarżony wyrok poprzez zmianę opisu czynu z pkt. 1 wyroku sądu I instancji przyjmując przy tym, że dopuścił się on występku z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za czyn ten na mocy art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Obniżenie kary za ten czyn skutkowało na nowo ukształtowanie kary łącznej pozbawienia wolności, którą ostatecznie orzekł w wymiarze 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Od powyższego wyroku kasacje wnieśli obrońcy skazanego i tak adw. P. M. zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. wystąpienie okoliczności wynikającej z treści art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 29 § 1 k.p.k., a to rozpoznanie apelacji od wyroku sądu I instancji przez niewłaściwy, bo jednoosobowy skład sądu odwoławczego, podczas gdy właściwym składem do rozpoznania był skład trzyosobowy;
2. rażące i mające decydujący wpływ na treść zaskarżonego wyroku naruszenie prawa, a to art. 433 § 1 i 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., art. 6 k.p.k. i art. 410 k.p.k. polegające na zaniechaniu dokonania przez sąd odwoławczy prawidłowej i wszechstronnej kontroli odwoławczej, lakonicznego i pobieżnego odniesienia się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do zarzutów przedstawionych w obu apelacjach, a także braku ustosunkowania się do części zarzutów zawartych w apelacji obrońcy skazanego, braku rozpoznania wniosków dowodowych w apelacji osobistej skazanego, niedostatecznego rozważenia materiału dowodowego, jego dowolnej oceny i konsekwencji niezasadnego nieuwzględnienia części zarzutów zawartych w apelacji obrońcy, co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku sądu pierwszej instancji jedynie w części, a w konsekwencji niezasadnego nieuwzględnienia części zarzutów zawartych w apelacji obrońcy, co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku sądu pierwszej instancji jedynie w części, a w konsekwencji doprowadziło do utrzymania w mocy rażąco surowej kary wymierzonej skazanemu Z. K. polegające na:
 1. braku rozpoznania przez sąd II instancji wniosków dowodowych zgłoszonych przez skazanego Z. K. w treści osobistej apelacji, a to: postanowienia sądu z dnia 14 kwietnia 2020 r., sygn. II Kp 49/22/K, wydruku z fb A. K. ;
 2. naruszeniu art. 2 § pkt 1 k.p.k., art. 169 § 2 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k., art. 170 § 2 k.p.k. i art. 170 § 1 pkt 2, 1 k.p.k., art. 169 § 2 k.p.k. poprzez niesłusznym uznaniu przez sąd ad quem, że sąd I instancji słusznie oddalił wnioski dowodowe zgłoszone przez obrońcę skazanego z:
 - przesłuchania świadka: T. N. (strona, 11 uzasadnienia) twierdząc, że romans pokrzywdzonej z T. N. , jest irrelevantny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, a zatem ustalenia, czy oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu, podczas gdy

zgodnie z brzmieniem art. 169 § 2 k.p.k. „Wniosek dowodowy może zmierzać do wykrycia, lub oceny właściwego dowodu”,

- korespondencji SMS-owej (w tym miejscu skazany podnosi, że była to korespondencja M.), albowiem dowód nie mógł mieć znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, podczas gdy dowód ten wskazuje na postawę pokrzywdzonej względem Z. K. , a także do organów ścigania, w tym organów wymiaru sprawiedliwości, a także pobudki, którymi kierowała się pokrzywdzona w toku postępowania przygotowawczego oraz postępowania przed sądem,

- zeznań m.in. świadka E. B. , pasażerki busa kierowanego przez oskarżonego, która pomimo, że dowód z zeznań wyżej wymienionego świadka został zgłoszony na okoliczność braku znęcania się oskarżonego nad rodziną, tj. na okoliczność mającą znaczenie dla sprawy,

- odpisu postanowienia o umorzeniu dochodzenia przeciwko Z. K. o kierowanie gróźb wobec A. K. w dniu 18 stycznia 2020 r. (k. 351 t II),

- pisma prokuratora z dnia 5 stycznia 2022 r. zawierające jego stanowisko w przedmiocie zażalenia złożonego przez pełnomocnika pokrzywdzonej na to orzeczenie (k. 453-454 t. III),

- zaświadczenia z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z dnia 21 grudnia 2020 r., iż oskarżony nie jest uzależniony od alkoholu (k. 455 t. III) - dowód ten nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, gdyż stwierdzenie przez wydającego to zaświadczenia psychologa o braku uzależnienia od alkoholu,

- pisma ze Szpitala im. [...] z dnia 30 grudnia 2020 r.,

3. nienależyte rozważenie zarzutów przez sąd II instancji zawartych w apelacji obrońcy, a to:

- pkt. I, 8. 4) polegające na braku wyjaśnienia czym sąd ad quem kierował się przyjmując, że I. S. (strona 15-16 uzasadnienia wyroku) miała widzieć obrażenia na ciele synów A. K., podczas gdy zeznała ona „żaden z synów nie był u mnie w gabinecie z obrażeniami. Wszyscy byli u mnie z trądzikiem na przestrzeni lat. Nie widziałam u nich żadnych obrażeń, wówczas nie było takich rozmów”, jednocześnie

przyjmując prawidłową ocenę zeznań wyżej wskazanego świadka dokonaną przez sąd I instancji,

- pkt. II, 1 - 3) polegające na braku wystarczającego uzasadnienia przyjęcia przez sąd ad quem jako daty początkowej znęcania - daty urodzenia każdego z synów oraz daty końcowej znęcania nad A. K. , K. K. i M. K. daty 1 stycznia 2020 r, a nad D. K. daty nieustalonego dnia i miesiąca 2018 r. powołując się li wyłącznie na zeznania A. K. , podczas gdy w zarzucie apelacyjnym skarżący powołuje konkretne fragmenty zeznań pokrzywdzonych dotyczących czasookresu znęcania,

- pkt. I 8 lit. b, pkt. II, 4) polegające na uznaniu przez sąd, że "Oczywistym jest zatem, że naturalne procesy zapominania (u pokrzywdzonej) mogły nieco zniekształcić relację na temat zdarzenia przedstawioną przed Sądem Rejonowym", z pominięciem przez sąd ad quem wyjaśnienia, dlaczego skoro pokrzywdzona lepiej pamiętała przebieg zdarzenia z 31.12.2019 r. na 1.01.2020 r. w trakcie badania przez biegłą sądową, które miało miejsce kilka miesięcy po złożeniu przez oskarżycielkę posiłkową zeznań przed sądem powiedziała biegłej, że wszystko dokładnie pamięta z przebiegu zdarzenia z dnia 31.12.2019 r., co zostało zarzucone w apelacji,

- pkt. I 8), 9), II 13, 18, III 6 polegające na braku wystarczającego uzasadnienia przyjęcia przez sąd odwoławczy, że historia wizyt skazanego Z. K. u weterynarza nie ma znaczenia dla ustalenia czy Z. K. znęcał się nad psem w typie L., a to wobec błędnego, nieopartego na zasadach prawidłowej oceny materiału dowodowego uznania, że skoro wizyty skazanego u weterynarza z psem związane były ze szczepieniami ochronnymi zwierzęcia (głównie przeciwko wściekliźnie) oraz jego odrobaczaniem, to nie oznacza, że skazany nie znęcał się nad psem poprzez bicie, kopanie po całym ciele, złośliwe straszenie oraz drażnienie,

4. brak ustosunkowania się przez sąd II instancji do zarzutów zgłaszanych w apelacji obrońcy:

- pkt. II, 8) poprzez brak wyjaśnienia (pominięcie) przez sąd ad quem, dlaczego przypisał skazanemu popełnienie przestępstwa z art. 157 § 2 k.k., skoro biegła w treści opinii ustnej z dnia 7.11.2022 r. nie wykluczyła, że obrażenia opisywane przez

pokrzywdzoną mogły powstać na skutek upadku ze schodów o czym pokrzywdzona zeznawała na komisariacie policji w Z. ,

- pkt. II 5, 6, 7, 10, 16, 17, 18, 19 poprzez brak wyjaśnienia (pominięcie) przez sąd ad quem,

5. rażące naruszenie przepisów prawa, a to:

- art. 433 § 1 k.p.k. i art. 440 k.p.k. w zw. z art. 63 § 1 k.k. polegające na braku zaliczenia przez sąd II instancji na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okresu rzeczywistego pozbawienia skazanego Z. K. wolności, tj. od dnia 18 stycznia 2020 roku o godz. 19:10, zwolnionego w dniu 20 stycznia 2020 r. o godz. 11:30,

- art. 433 § 1 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 46 § 2 k.k. i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez brak wskazania przyczyn braku obniżenia nawiązki na rzecz K. K. pomimo tego, że sąd II instancji w zaskarżonym wyroku zmienił czasookres przypisanego znęcania się oskarżonego nad synem K. K. skracając go o 9 lat, oraz lapidarnego wskazania przez sąd II instancji powodów obniżenia na rzecz A. K. nawiązki z kwoty 100 000,00 zł na kwotę 75 000,00 zł, pomimo wyeliminowania z wyroku sądu I instancji § 2 art. 207 k.k. oraz § 1 art. 157 k.k.,

- art. 433 § 1 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt. 4 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. polegające na braku wystarczającego rozważenia przez sąd odwoławczy przesłanek limitujących odpowiedzialność karną skazanego i wymierzenia mu kary bezwzględnej pozbawienia wolności, i utrzymaniu wysokości środków karnych, a to zakazu zbliżania się oraz kontaktowania skazanego Z. K. z oskarżycielką posiłkową oraz K. K. orzeczony na 10 lat oraz nakaz opuszczenia wspólnie zajmowanego lokalu na okres również 10 lat, pomimo zmiany kwalifikacji prawnej przypisanej skazanemu z przepisów przewidujących niższą odpowiedzialność karną.

Stawiając powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie wyroku sądu I i II instancji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Krakowie względnie - uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krakowie.

Drugi obrońca skazanego Z. K. - adw. W. M. – zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. rażące uchybienie przepisu art. 439 § 1 pkt. 9 k.p.k. w związku z art. 17 § 1 pkt. 9 k.p.k. i art. 14 § 1 k.p.k. tj. braku skargi uprawnionego oskarżyciela

stanowiącą bezwzględną przyczynę odwoławczą poprzez wprowadzenie do opisu czynu objętego pkt. I-szym aktu oskarżenia przeciwko Z. K. zakwalifikowanego jako przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. poprzez poszerzenie opisu czynu przypisanemu oskarżonemu o zachowania stanowiące przestępstwo gwałtu z art. 197 § 1 k.k. przy braku obiektywnych i weryfikowalnych dowodów na lokalizację znamion takiego czynu w ramach tego samego zdarzenia historycznego tożsamego z zarzutem art. 207 § 1 k.k., ustalonego na okres od 1995 roku do dnia 4 stycznia 2020 roku,

2. rażącą obrazę przepisów postępowania karnego a to art. 170 § 1 pkt 2 i 3 k.p.k. oraz art. 170 § 2 k.p.k. poprzez odmowę dopuszczenia wniosków dowodowych zgłoszonych przez obronę oskarżonego a to świadków: T. N. , M. N., Z. M., S. M., na okoliczność przyczyny konfliktu małżeńskiego oskarżonego z żoną, źródła tych nieporozumień i ich czasookresu oraz motywów zachowań A. K. w związku z toczącym się postępowaniem o rozwód z wnioskiem o orzeczenie wyłącznej winy Z. K. za rozkład pożycia małżeńskiego poprzez bezpodstawne uznanie, że okoliczności na które zawnioskowani zostali ww. świadkowie „są irrelewantne dla rozstrzygnięcia sprawy” co w zestawieniu z akceptacją stanowiska sądu I instancji, że zeznania świadków zawnioskowanych przez oskarżonego a to T. K. , S. Ż. są niewiarygodne, albowiem świadkowie ci wywodzą się z kręgu sąsiadów i rodziny oskarżonego i brak poddania ich jakiegokolwiek analizie i bezkrytyczne danie wiary świadkowi A. K., M. K., K. K., A. S., A. D., E. S. i R. S., które w konfrontacji z obiektywnymi faktami rzekomego 25 letniego znęcania się oskarżonego nad żoną przy ustaleniu szczegółów tylko 1 awantury z 31 grudnia 2018 roku na 1 stycznia 2019 roku oraz zeznań obiektywnych świadków, nauczycieli małoletnich dzieci stron, a to A. D. i E. D. umorzonych spraw karnych nie zostały poddane żadnej weryfikacji dowodami zawnioskowanymi przez obronę oskarżonego Z. K. co skutkowało ustaleniami niezgodnymi z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. W obliczu realizacji interesów A. K. rozwodzącej się z oskarżonym, a tym samym pozbawienie oskarżonego prawa do obrony co za skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa- Krowodrzy w Krakowie

jedynie w zakresie zmiany opisu czynu i obniżenie kary łącznej pozbawienia wolności w stopniu nieznacznym.

Stawiając powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie oraz wyroku sądu I instancji.

W odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zasadnym okazał się 1 zarzut obrońcy skazanego Z. K. – adw. P. M., w którym podniosła, że zaskarżony wyrok sądu odwoławczego dotknięty jest bezwzględną przyczyną odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. co uzasadniało rozpoznanie kasacji w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 k.p.k.

Zgodnie bowiem z treścią art. 29 § 1 k.p.k. na rozprawie apelacyjnej sąd orzeka w składzie trzech sędziów, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Wyjątek od tej zasady został ujęty w art. 449 § 2 k.p.k. i art. 14 fa ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tj. z dnia 26 lutego 2024 r. - Dz.U. z 2024 r. poz. 340). Zgodnie z pierwszym wymienionym przepisem, jeżeli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia oraz w sprawach z oskarżenia prywatnego, sąd odwoławczy orzeka na rozprawie jednoosobowo, chyba że zaskarżone orzeczenie sąd pierwszej instancji wydał w innym składzie niż w składzie jednego sędziego. Zgodnie natomiast z treścią, drugiego wymienionego przepisu w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, oraz w okresie roku po ich odwołaniu, w sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica nie przekracza 5 lat, na rozprawie apelacyjnej sąd orzeka w składzie jednego sędziego, jeżeli w pierwszej instancji sąd orzekał w takim samym składzie.

W tym miejscu warto przypomnieć, że w wypadku przyjęcia w wyroku sądu pierwszej instancji kwalifikacji prawnej przypisanego czynu, która nie uzasadniałaby prowadzenia dochodzenia, apelację od takiego orzeczenia rozpoznaje sąd

odwoławczy w składzie trzech sędziów art. 29 § 1 k.p.k., nawet jeżeli postępowanie przygotowawcze, w świetle kwalifikacji czynu przyjętej w akcie oskarżenia mogło toczyć się w formie dochodzenia (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 20 lutego 2019 r., sygn. III KK 624/17, a także wyrok Sądu Najwyższego z 12 lipca 2022 r., sygn. II KK 107/22). Ustawodawca bowiem wprowadzając w art. 449 § 2 k.p.k. wyjątek od zasady przewidzianej w art. 29 § 1 k.p.k., że na rozprawie apelacyjnej sąd odwoławczy orzeka w składzie trzech sędziów, miał na uwadze, że dochodzenie, prowadzi się w sprawach o mniejszej wadze, zatem względy gwarancyjne nie wymagają też by ich rozpoznanie, w sądowym postępowaniu odwoławczym, następowało w składzie trzyosobowym. Jeżeli jednak przestępstwo nieprawomocnie przypisane oskarżonemu zostało zakwalifikowane jako przestępstwo takiej wagi, że nie mogłoby być objęte uproszczoną formą postępowania przygotowawczego, to te same względy gwarancyjne wymagają już by sprawa o takie przestępstwo była rozpoznana w składzie powiększonym (por. postanowienie z 18 maja 2022 r., sygn. KZP 15/21).

Przechodząc na grunt rozpoznawanej sprawy przypomnieć należy, że sąd I instancji, w ramach czynu z pkt I aktu oskarżenia, zakwalifikowanego przez prokuratora z art. 207 § 1 k.k., dokonał zmiany jego opisu a także kwalifikacji prawnej, przypisując oskarżonemu nieprawomocnie popełnienie występku z art. 207 § 2 k.k. w zw. z § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k. Przedmiotem rozstrzygania sądu pierwszej instancji był więc czyn zagrożony karą do 10 lat pozbawienia wolności. Ustawowe bowiem zagrożenie przestępstwa z art. 207 § 2 k.k., które wyrokiem sądu I instancji zostało przypisane skazanemu wynosi od roku do 10 lat pozbawienia wolności. Tym samym taka ocena prawna dokonana przez Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie wykluczała możliwość prowadzenia postępowania przygotowawczego o wyżej wymienione przestępstwo w formie dochodzenia (vide art. 325 b § 1 k.p.k.), a co za tym idzie wykluczała możliwość orzekania przez sąd odwoławczy jednoosobowo, na podstawie art. 449 § 2 k.p.k. i z oczywistych względów w oparciu o przepis art. 14 fa wyżej wymienionej ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach z wiązanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i walczeniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Stwierdzone uchybienie ma więc rangę bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. polegającej na wydaniu zaskarżonego kasacją wyroku przez sąd nienależycie obsadzony, tj. w składzie niewłaściwym pod względem liczbowym. Stwierdzenie tego uchybienia okazało się zarazem wystarczające do wydania wyroku kasatoryjnego, zaś rozpoznanie pozostałych zarzutów podniesionych przez obrońców skazanego w kasacjach byłoby obecnie przedwczesne (art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.). Ponownie rozpoznając sprawę sąd odwoławczy będzie miał na względzie powyższe uwagi.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

[J.J.]

[ms]

Antoni Bojańczyk

Małgorzata Bednarek

Anna Dziergawka